

UNIVERSITATEA „NICOLAE TITULESCU” BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT

TEZĂ DE DOCTORAT

Efectele jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene
asupra protecției desenului comunitar

Rezumat

Conducător Științific
Prof. univ. dr. Augustin FUEREA

Doctorand
Alina Mihaela SOARE (CONEA)

București

2011

1. Planul tezei

CAPITOLUL I. ASPECTE INTRODUCTIVE

Secțiunea I. Problema supusă cercetării

Secțiunea a II-a. Contextul juridic al abordării temei

Secțiunea a III-a. Contextul doctrinar al abordării temei

Secțiunea a IV-a. Metodologia și limitele cercetării

Secțiunea a V-a. Precizări terminologice

Secțiunea a VI-a. Structura tezei

CAPITOLUL II. PROTECȚIA DESENULUI DIN PERSPECTIVĂ ISTORICĂ ȘI CONCEPTUALĂ

Secțiunea I. Perspectiva istorică

Secțiunea a II-a. Perspectiva conceptuală. Definiții

Secțiunea a III-a. Concluzii

CAPITOLUL III. ASPECTE INSTITUȚIONALE

Secțiunea I. Oficiului pentru armonizare în cadrul pieței interne (mărci, desene și modele industriale)

Secțiunea a II-a. Instanțe naționale competente în domeniul desenelor comunitare

Secțiunea a III-a. Concluzii

CAPITOLUL IV. CADRUL JURIDIC MATERIAL AL PROTECȚIEI DESENULUI ÎN DREPTUL UNIUNII EUROPENE

Secțiunea I. Dreptul material al desenului comunitar

Secțiunea a II-a. Solicitarea desenului comunitar

Secțiunea a III-a. Înregistrarea desenului comunitar

Secțiunea a IV-a. Concluzii

CAPITOLUL V. CADRUL JURIDIC PROCEDURAL AL PROTECȚIEI DESENULUI ÎN DREPTUL UNIUNII EUROPENE

Secțiunea I. Principii generale

Secțiunea a II-a. Încetarea protecției

Secțiunea a III-a. Litigii privind contrafacerea desenelor comunitare -

Acțiunea în contrafacere

Secțiunea a IV-a. Căi de atac

Secțiunea a V-a. Interferențe-efecte asupra legislației statelor membre

Secțiunea a VI-a. Jurisdicția Curții de Justiție a Uniunii Europene

Secțiunea a VII-a. Concluzii

CAPITOLUL VI. JURISPRUDENȚA CONSTITUȚIONALĂ RELEVANTĂ PENTRU PROTECȚIA DESENULUI COMUNITAR

Secțiunea I. Noțiunea de drept constituțional în dreptul Uniunii Europene

Secțiunea a II-a. Interacțiunea cu principiile generale ale dreptului Uniunii
Europene

Secțiunea a III-a. Interacțiunea cu politicile Uniunii Europene (Piața Internă)

Secțiunea a IV-a. Concluzii

CAPITOLUL VII. CONCLUZII GENERALE ȘI PROPUNERI *DE LEGE* *FERENDA*

2. Problematika supusă cercetării

Teza urmărește, în esență, să răspundă la următoarea întrebare: în ce sens este influențat cadrul de protecție a desenului comunitar de către jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene? Este, prin urmare, un studiu aplicat adresat rolului instanței de la Luxemburg în configurarea dreptului Uniunii Europene, dar, în egală măsură, și o examinare aprofundată a dreptului desenului comunitar.

Ipoteza principală de la care am pornit în demersul nostru a fost aceea că, pe calea unei abordări constituționale, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a deschis posibilitatea apariției unui sistem european al proprietății intelectuale. În consecință, am ales ca interogarea jurisprudenței curții să fie tributară acestui punct de vedere, fiind ordonată în funcție de interacțiunea normelor dreptului primar al Uniunii Europene cu drepturile de proprietate intelectuală.

Din punct de vedere normativ, considerăm semnificativ faptul că, cel puțin aparent, dreptul primar al Uniunii Europene nu conferă nivelului de legiferare al Uniunii competențe în materia proprietății intelectuale. Astfel, Tratatul de instituire a Comunității Europene menționa proprietatea intelectuală în doar două articole: primul, art. 30 (actualul art. 36 TFUE¹), indica proprietatea industrială ca fiind una dintre excepțiile posibile de la libera circulație a mărfurilor, iar al doilea, art. 295 (actualul art. 345 TFUE), preciza că tratatul nu va aduce atingere regimului proprietății în statele membre.

Din această perspectivă, am considerat oportun și concludent a examina maniera în care a fost posibilă crearea sistemului actual de protecție a proprietății intelectuale la nivelul Uniunii Europene. Subliniem faptul că ultima modificare a tratatelor fundamentale, Tratatul de la Lisabona, păstrează intacte prevederile celor două articole menționate. În consecință, jurisprudența dezvoltată, în materie, de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene își menține o importanță centrală.

---

¹ Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (noua denumire a Tratatului de instituire a Comunității Europene, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona - 2007/2009, Jurnalul Oficial C 306 din 17 decembrie 2007).

De asemenea, am considerat că domeniul proprietății intelectuale poate oferi, în multe privințe, atât în ceea ce privește aspectele de drept material, cât și cele de natură procedurală, un punct de întâlnire al provocărilor specifice dreptului Uniunii Europene. Astfel, analiza materiei a avut în vedere aspecte ce țin de diverse metode de armonizare legislativă, interacțiunea dintre dreptul primar și cel secundar, rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene, înființarea unor noi instituții administrative și, chiar, a unui posibil sistem judiciar.

3. Suportul metodologic și teoretico-științific al lucrării

Demersul nostru științific a integrat, în principal, metodele comparativă și calitativă: selectarea și studiul jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în materia proprietății industriale, stabilirea conexiunilor cu instituțiile juridice relevante pentru materia desenului, studiul amplu al literaturii de specialitate. Au fost utilizate și metoda cantitativă, cercetarea bazelor de date și statisticilor existente.

Metodologia a urmat, în esență, trei etape. În primul rând, am analizat cadrul material și procedural de protecție a desenului comunitar și am identificat noțiunile având un conținut imprecis. În al doilea rând, am organizat și analizat jurisprudența relevantă pentru desenul comunitar în funcție de prevederile Tratatului de instituire a Comunității Europene (în prezent, Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene), de interacțiunea cu instituțiile de drept ale ordinii juridice a Uniunii Europene, așa cum sunt stabilite de dreptul primar. În al treilea rând, am identificat și examinat hotărârile instanțelor naționale ce au fost desemnate ca având competență asupra desenelor comunitare pentru a estima gradul în care acestea urmează jurisprudența dezvoltată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

Activitatea de cercetare a implicat, de asemenea, un studiu extins al literaturii de specialitate, studiu ce are în vedere:

- problematica desenului comunitar (Yolanda Eminescu, Viorel Roș, Mario Franzosi, David Musker, Uma Suthersanen, Alexander Bulling, Angelika Langöhrig și Tillmann Hellwig, Jérôme Passa, Lionel Bently și Brad Sherman, Vincent Ruzek, Jean-Luc Piotraut, Henning Hartwig, Guy Tritton);

- latura instituțională de la nivelul Uniunii Europene relevantă pentru protecția desenului comunitar (Augustin Fuerea, Dana Tofan, Renaud Dehousse, Jacques Ziller, Paul Craig, Gráinne De Búrca);
- aspectele actuale în dreptul proprietății intelectuale (Hanns Ullrich, Jerome Reichman, Graeme Dinwoodie, Annette Kur);
- dreptul constituțional la nivel european (Ioan Muraru, Simina Tănăsescu, Miguel Poiares Maduro, Joseph Weiler, Jean Paul Jacqué, Armin von Bogdandy, Jo Shaw, Jean Boulouis, Ingolf Pernice);
- jurisprudența Curții de Justiție în materia proprietății intelectuale (David Keeling, Valentine Korah, Josephine Steiner, Guido Westkamp, Stephen Weatherill, Inge Govaere, Catherine Barnard, Jean Boulouis, Anthony Arnall, Vlad Constantinesco, Koen Lenaerts).

Precizăm că lucrarea are în vedere legislația în vigoare și jurisprudența în materie până la data de 1 iunie 2011.

4. Noutatea științifică a prezentei teze de doctorat

Prin tematica abordată, analizarea sistemului de protecție a desenului comunitar și a modalității în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene a conturat posibilitatea apariției dreptului proprietății intelectuale la nivelul Uniunii, teza de doctorat se constituie, în mediul juridic românesc, într-o lucrare cu un caracter de noutate pronunțat.

În egală măsură, metoda aleasă de analiză a jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, având în vedere caracterul constituțional al normelor dreptului primar și a interacțiunii acestora cu drepturile de proprietate intelectuală, este o abordare novatoare în contextul doctrinar din țara noastră.

Considerăm util, în acest context, sublinierea principalelor rezultate ale cercetării:

- Examinarea aprofundată a dreptului european al desenului comunitar, din perspectiva dreptului material și procedural aplicabil;
- Selectarea, sistematizarea și analiza unei jurisprudențe ample a Curții de Justiție a Uniunii Europene în domeniul proprietății intelectuale;

- Identificarea și analiza unui număr semnificativ de hotărâri ale instanțelor naționale competente în materia desenului comunitar;
- Evidențierea rolului major pe care jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene l-a avut în apariția dreptului comunitar (al Uniunii Europene) al proprietății intelectuale;
- Relevarea modalității în care jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene conturează sistemul de protecție a desenului comunitar, în primul rând, prin dezvoltarea și recunoașterea anumitor instituții juridice ce au fost, ulterior, preluate de normele dreptului pozitiv și, în al doilea rând, prin interpretarea aspectelor tehnice, specializate ale dreptului desenului comunitar.

5. Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării

Teza de doctorat își propune să contribuie la cercetarea din domeniul dreptului Uniunii Europene, în ceea ce privește dezvoltarea pe cale jurisprudențială a construcției normative europene. În egală măsură, își propune să contribuie și la cercetarea în domeniul dreptului desenului comunitar, plasat în contextul general al protecției proprietății intelectuale la nivelul Uniunii Europene. Studiul are la bază și o motivație practică, motivație ce este legată de faptul că, în domeniul protecției desenului comunitar, există un număr restrâns de studii în doctrina românească. Importanța cercetării materiei este impusă, astfel, de rațiuni ce țin de aplicarea dreptului Uniunii Europene la nivelul instituțiilor publice, mediului privat și instanțelor din România.

6. Sinteza conținutului teoretic al tezei

Capitolul introductiv al tezei delimitează problema supusă cercetării, și anume: în ce sens este influențat cadrul de protecție a desenului comunitar de către jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene? Precizarea amplă a *contextului juridic și doctrinar* detaliază semnificația întrebării fundamentale a tezei, oferind suportul pentru demersul de cercetare propus.

Lucrarea prezintă un scurt istoric al protecției desenului, în **capitolul al II-lea, Protecția desenului din perspectivă istorică și conceptuală**. Perspectiva istorică urmărește evoluția juridică a desenului analizând cadrul de protecție *național*,

internațional și la nivelul *Uniunii Europene*. Aceasta este urmată de o interogare a principalelor *rațiuni* ce stau la baza recunoașterii și protecției drepturilor asupra desenului. Problematika stabilirii unei *definiții* a desenului, ce face obiectul următoarei secțiunii, rămâne o constantă a preocupărilor mediului academic și a legiuitorului din fiecare stat membru al Uniunii Europene.

Definiția desenului comunitar reflectă, astfel, eforturile de armonizare la nivel european. Istoricul normativ al protecției desenului evidențiază natura duală a desenului, creație estetică și funcțională, și legătura sa atât cu dreptul brevetelor, cât și cu protecția oferită potrivit dreptului de autor. Perspectiva istorică a relevat dificultatea cu care au evoluat proiectele de armonizare sau de unificare a dreptului brevetelor și a desenelor.

Cercetarea istoricului normativ la nivel național a relevat, în primul rând, existența și permanența problematicii diverselor tipurilor de regimuri de protecție posibile pentru desenul industrial. Am constatat că influența și importanța jurisprudenței naționale în această materie este relevantă în cazul tuturor sistemelor naționale analizate.

În contextul Uniunii, considerăm că influența Curții de Justiție în procesul de elaborare a instrumentelor juridice specifice materiei analizate este semnificativă, în special prin cele două avize emise în anul 1994, respectiv în anul 2011. Astfel, în conformitate cu avizul 1/1994 a fost modificat temeiul legal pentru promovarea Regulamentului privind desenul comunitar, ce a implicat renunțarea la procedura codeciziei, și adoptarea Regulamentului de către Consiliu, prin procedura consultării. De dată recentă, avizul de incompatibilitate 1/2009, referitor la crearea unui sistem unic de soluționare a litigiilor în materie de brevete, impune reorientarea proiectelor de unificare a sistemului de brevete european. În opinia noastră, însemnătatea acestui prim aviz al Curții de Justiție a Uniunii Europene, emis după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, constă și în interpretarea art. 19 alin. (1) teza a doua din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și în menționarea, în mod explicit, a rolului esențial al instanțelor naționale ca instanțe de „drept comun” ale ordinii juridice a Uniunii.

În cadrul celei de-a doua secțiuni, *Perspectiva conceptuală. Definiții*, am avut în vedere o succintă expunere a principalelor rațiuni ce fundamentează protecția desenului.

Opinăm că, în ceea ce privește justificările legislative promovate la nivelul Uniunii Europene, în legătură cu armonizarea și reglementarea desenului, acestea sunt, în special, de tip *utilitarian*. Desenul comunitar este conceput, în primul rând, ca un instrument important de pe piața produselor. De asemenea, diferențele în privința protecției juridice a desenelor oferită prin legislațiile statelor membre afectează direct instituirea și funcționarea pieței interne. Cu toate acestea, rațiunea protejării desenului se regăsește și în faptul că acesta este considerat un element al culturii europene.

Capitolul al III-lea, *Aspecte instituționale*, urmărește, pe parcursul a două secțiuni, actorii instituționali implicați în protecția desenului comunitar. Studiul are în vedere apariția și misiunea *Oficiului pentru armonizare în cadrul pieței interne* (OAPI), precum și poziția sa din perspectiva dezbaterilor academice legate de agențiile europene. Cea de-a doua secțiune tratează aspectele legate de *instanțele naționale competente în materia desenului* comunitar, cu accent pe legislația aplicabilă, competența materială și jurisdicțională internațională a acestora.

O primă constatare a fost complexitatea cadrului instituțional de protecție a desenului comunitar, datorată celor două niveluri, al UE și național. Acest fapt determină, prin urmare, și incidența în materie a *dreptului administrativ al Uniunii Europene*, precum și a *dreptului material și procedural național* (inclusiv a normelor dreptului internațional privat).

În ceea ce ne privește, considerăm că OAPI are o misiune importantă în dezvoltarea dreptului proprietății intelectuale la nivelul UE, prin interpretarea actelor normative în materia desenelor și a mărcilor comunitare în cazul procedurilor prevăzute de regulamente. În acest context, dezvoltarea unei practici armonioase între Oficiu, pe de o parte, și Curtea de Justiție, pe de altă parte, este determinantă pentru atingerea obiectivelor care stau la baza instituirii unui drept european unitar al proprietății intelectuale.

Instanțele competente în domeniul desenelor și modelelor comunitare sunt instanțe naționale, de primul și al doilea grad de jurisdicție, care au, în principal, competența exclusivă în ceea ce privește acțiunile în contrafacerea sau în nulitatea unui desen comunitar, în condițiile stabilite prin regulament.

În ceea ce privește legislația aplicabilă, am constatat că, pentru toate aspectele care nu intră în domeniul de aplicare al regulamentului, instanța competentă în

domeniul desenului comunitar *aplică dreptul său intern, inclusiv dreptul internațional privat.*

Am evidențiat, astfel, analizând cuprinsul Regulamentului nr. 6/2002 prevederile asupra cărora are efect dreptul material național. În acest context, am considerat importantă și identificarea în jurisprudența instanțelor naționale competente a unor cauze în care acestea au făcut aplicarea normelor dreptului național în cazul litigiilor privind desenul comunitar.

De asemenea, am avut în vedere problematica aplicării și a incidenței normelor de drept internațional privat. În literatura de specialitate, opinia predominantă, pe care o împărtășim, este că rolul dreptului internațional privat, în cazul apărării drepturilor de proprietate intelectuală, rămâne unul deosebit de important. Așa cum a precizat, de altfel, și legiuitorul UE, este necesar să se stabilească norme foarte clare de drept internațional privat, întrucât sistemul de soluționare a litigiilor ar trebui să evite pe cât posibil fenomenul de *forum shopping*.

Astfel, trebuie reținut faptul că Regulamentul nr. 6/2002 instituie un set unitar de norme în ceea ce privește competența jurisdicțională internațională în materia acțiunilor în contrafacere, în nulitatea unui desen comunitar neînregistrat sau în domeniul cererilor reconvenționale în nulitatea unui desen comunitar înregistrat.

Modalitatea în care desenul comunitar este protejat prin legislația secundară a Uniunii Europene, din punctul de vedere al aspectelor de drept material, face obiectul **capitolului al IV-lea**, intitulat ***Cadrul juridic material al protecției desenului în dreptul Uniunii Europene***. Obiectul principal al analizei, normele prevăzute în regulamentul privind desenul comunitar, sunt studiate în relația lor cu alte acte normative aplicabile în materie, cu scopul de a identifica și de a le preciza conținutul. Astfel, sunt examinate problemele substanțiale referitoare la *obiectul protecției, condițiile de protecție a desenului, titularii dreptului și efectele desenului*. De asemenea, este studiată, în detaliu, *procedura de solicitare și de înregistrare a desenului în fața Oficiului pentru armonizare în cadrul pieței interne*.

Precizăm faptul că examinarea dispozițiilor Regulamentului nr. 6/2002, precum și studiul literaturii de specialitate ne-au condus la identificarea problematicilor controversate sau insuficient precizate de actul legislativ.

În egală măsură, efortul nostru de cercetare s-a concentrat și pe identificarea și analizarea hotărârilor instanțelor naționale competente în materia desenului comunitar. Am avut în vedere, totodată, și deciziile camerelor de recurs ale Oficiului pentru armonizare în cadrul pieței interne.

Analiza jurisprudenței instanțelor naționale competente ne-a permis o constatare importantă. Este vorba de împrejurarea că trei instanțe naționale de ultim grad sesizate cu rezolvarea unor aspecte controversate privind protecția desenului comunitar au refuzat să trimită Curții de Justiție a Uniunii Europene o cerere preliminară.

Capitolul al V-lea, *Cadrul juridic procedural al protecției desenului în dreptul Uniunii Europene*, investighează, într-o primă secțiune, principiile generale de drept recunoscute de Curtea de Justiție a Uniunii Europene sau înscrise în diferite acte legislative ale Uniunii, relevante pentru activitatea Oficiului pentru armonizare în cadrul pieței interne. În secțiunile ce urmează, sunt aduse în prim-planul atenției problemele ce țin de încetarea protecției, de litigiile privind contrafacerea desenelor, de căile de atac și de jurisdicția Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Studiul întreprins, în cuprinsul acestui capitol, a relevat complexitatea sistematizării problematicii cadrului procedural al protecției desenului comunitar. Motivul este interferența instituțională a nivelului de protecție al UE, format din Oficiul pentru armonizare în cadrul pieței interne și din Curtea de Justiție a Uniunii Europene, și a celui național, reprezentant de instanțele naționale competente.

Din această perspectivă, am ales să organizăm analiza, în primul rând, în funcție de situațiile juridice în care se poziționează desenul comunitar, și, în subsidiar, în funcție de cele trei autorități instituționale.

Așa cum am precizat, Oficiul pentru armonizare în cadrul pieței interne dispune de propriul sistem intern de contencios. Camerele de apel sunt instanțe administrative cu o autonomie substanțială. Am examinat, astfel, normele procedurale referitoare la competență, procedura orală și probațiune, termenele, hotărârile și comunicările, precum și regimul lingvistic aplicabil. Un element central îl constituie identificarea *principiilor generale* de drept recunoscute de Curtea de Justiție a Uniunii Europene sau înscrise în diverse acte juridice ale UE, urmate de către Oficiu (Secțiunea I).

În ceea ce privește *încetarea protecției desenului comunitar* (Secțiunea a II-a) am avut în vedere prevederile procedurale referitoare la încetarea protecției prin trecerea timpului, prin renunțare și prin declararea nulității desenului comunitar.

Competența exclusivă a instanțelor competente în domeniul desenelor comunitare în materia *acțiunilor în contrafacere*, prezumția valabilității, sancțiunile în cadrul acțiunii în contrafacere, măsurile provizorii și conservatorii fac obiectul secțiunii *Litigii privind contrafacerea desenelor comunitare - Acțiunea în contrafacere* (Secțiunea a III-a).

Sistemul de garanții instituit de actele normative include dreptul la *căi de atac* (Secțiunea a IV-a) în fața unei camere de recurs și, în ultimă instanță, în fața Curții de Justiție, în cazul acțiunilor înaintea Oficiului. De asemenea, condițiile în care se poate intenta recurs în fața unei instanțe de al doilea grad de jurisdicție competente în domeniul desenelor comunitare sunt stabilite de legislația internă a statului membru.

Considerăm că problematica acțiunilor intentate, în paralel, pe baza desenelor comunitare și pe baza înregistrărilor naționale de desene și raportul desenului comunitar cu alte forme de protecție poate determina apariția unor interferențe ce impun anumite clarificări (Secțiunea a V-a).

Ultima secțiune tratează *jurisdicția Curții de Justiție a Uniunii Europene* (Secțiunea a VI-a). Cercetarea a urmărit aspectele specifice de procedură ce țin de apărarea drepturilor de proprietate intelectuală în fața instanței europene. Astfel, am avut în vedere specificitatea materiei în ceea ce privește obiectul acțiunii în fața Curții de Justiție împotriva unei decizii a OAPI, părțile, desfășurarea procedurii, termene și efecte ale acțiunii.

Următorul capitol, denumit ***Jurisprudența constituțională relevantă pentru protecția desenului comunitar***, prezintă, într-o primă secțiune, o expunere din perspectivă doctrinară a problematicii *dreptului constituțional european*. Relevanța acestei expuneri este dată de modalitatea în care, în următoarele două secțiuni, este evaluată jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, urmărindu-se *interacțiunea drepturilor de proprietate intelectuală cu normele dreptului primar*. Evidențiem abordări doctrinare ale materiei dreptului constituțional în cadrul Uniunii Europene, elemente jurisprudențiale în constituționalizarea dreptului Uniunii Europene și drepturile de proprietate intelectuală în cadrul constituțional.

În cadrul secțiunii a doua, analizăm jurisprudența în funcție de *interacțiunea cu principiile generale ale dreptului Uniunii Europene*. Astfel, avem în vedere, pe de o parte, interacțiunea cu obiectivele și scopurile tratatului și, pe de altă parte, competențele atribuite Comunităților Europene. În acest punct, includem competențele exprese sau implicite, temeiul legal al acțiunii Uniunii, principiul proporționalității, principiul egalității de tratament și drepturile fundamentale.

În secțiunea a doua, regăsim interacțiunea drepturilor de proprietate intelectuală cu *obiectivele și scopurile tratatului*. Împărtășim opinia potrivit căreia fără a impune obligații juridice statelor membre, impactul juridic al obiectivelor prevăzute de tratate va fi limitat la orientarea interpretării dreptului Uniunii Europene. Curtea s-a pronunțat, de altfel, că domeniul drepturilor de proprietate intelectuală ”trebuie determinat în lumina obiectivelor și acțiunilor Comunitare” (Cauza 270/80, Polydor).

În materia *competențelor atribuite Comunităților Europene și Uniunii Europene*, am analizat problematica competențelor exprese sau implicite și, în mod special, competențele în materia proprietății intelectuale și aspectele ce țin de metodele de armonizare sau de unificare legislativă.

Faptul că Tratatul de la Lisabona păstrează intacte prevederile celor două articole referitoare la protecția proprietății, cuprinse în Tratatul instituind Comunitatea Europeană, indică, în consecință, că jurisprudența Curții de Justiție își menține o importanță centrală în această materie. Achiesăm la opinia potrivit căreia asupra materiei proprietății intelectuale, competența Curții de Justiție a fost, inițial, de tip indirect, în sensul în care aceasta a rezultat din rolul Curții de gardian al principiilor integrării pieței interne.

Din această perspectivă, *temeiului legal al acțiunii* Uniunii Europene are o relevanță semnificativă. În acest context, considerăm că un aspect important este extinderea protecției Uniunii Europene la desenul neînregistrat.

O constatare interesantă este aceea că *principiul proporționalității* și apariția sa în ordinea juridică a Uniunii Europene este legată, în mod semnificativ, de materia proprietății intelectuale fiind dezvoltat de către CJUE.

Cu privire la *drepturile fundamentale* incidente asupra proprietății intelectuale, am identificat aspectele asupra cărora Curtea de Justiție s-a pronunțat. Astfel, există o jurisprudență semnificativă în legătură cu respectul vieții private și a corespondenței,

libertatea de expresie, dreptul de proprietate, libertatea de a desfășura activități economice sau profesionale.

Am supus analizei prevederea ce include proprietatea intelectuală în Carta drepturilor fundamentale, precum și un număr de hotărâri ale CJUE ce au avut în vedere relația dintre drepturile fundamentale și proprietatea intelectuală. Ceea ce a fost constatat este că instanța a oferit o marjă de apreciere semnificativă pentru statele membre. În literatura de specialitate a fost exprimată opinia, pe care o împărtășim, că hotărârea Curții poate fi interpretată din perspectiva aplicării principiului subsidiarității. Curtea de Justiție a permis un grad considerabil de apreciere la nivel național dar, pentru moment, judecătorul național este mai bine plasat pentru a rezolva astfel de probleme dificile bazându-se pe tradițiile constituționale naționale.

Ultima secțiune a acestui capitol privește raporturile cu *politicile Uniunii Europene*, și, în esență, cu piața internă. Studiul urmărește interacțiunea cu libera circulație a mărfurilor, libera circulație a serviciilor și concurența.

În acest caz, am constatat că problema principală a fost aceea a găsirii unui echilibru între recunoașterea drepturilor de proprietate intelectuală și prevenirea utilizării lor pentru subminarea obiectivului realizării pieței interne.

De aceea opinăm că, în absența unei armonizări adecvate a dreptului de proprietate intelectuală, relația dintre drepturile naționale de proprietate intelectuală și principiile Uniunii Europene a fost aproape în mod exclusiv determinată de către jurisprudența Curții de Justiție. Astfel, Curtea a dezvoltat principii generale ce au conturat limitele în care normele comunitare (ale Uniunii Europene), cum ar fi cele privind libera circulație a mărfurilor, a serviciilor și concurența, invadează drepturile naționale privind proprietatea intelectuală, pentru a proteja obiectivele tratatului.

Ceea ce a relevat analiza aprofundată a jurisprudenței este conturarea unei serii de concepte, dezvoltate succesiv de către CJUE: distincția între existența și exercițiul drepturilor de proprietate intelectuală, conceptul de obiect specific al dreptului, principiul epuizării dreptului.

Astfel, acest capitol fructifică cercetarea întreprinsă de a identifica și a analiza cauzele din fața instanței europene care priveau drepturile de proprietate intelectuală și normele primare de dreptul UE: obiectivele și scopurile tratatelor, drepturile

fundamentale, competențele atribuite Comunităților și Uniunii Europene, libera circulație a mărfurilor, libera circulație a serviciilor și regulile din materia concurenței.

Capitolul final, Concluzii și propuneri de lege ferenda, concentrează rezultatul cercetării și expune căile prin care jurisprudența Curții de Justiție a conturat dreptul desenului comunitar. Am considerat utilă includerea, în acest punct final, al lucrării a propunerilor *de lege ferenda* care ar corecta sau ar acoperi anumite probleme juridice identificate pe parcursul studiului.

7. Concluziile cercetării

Cercetarea asupra cadrului de protecție a desenului comunitar a evidențiat faptul că acesta primește influența jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene din mai multe perspective.

Mai întâi, jurisprudența Curții de Justiție a oferit fundamentul, **posibilitatea aducerii drepturilor de proprietate intelectuală în sfera de legiferare a nivelului comunitar (al Uniunii Europene)**. A fost posibil, astfel, procesul de armonizare a legislațiilor naționale în materia drepturilor de proprietate intelectuală și, mai mult, crearea unor drepturi de proprietate intelectuale protejate unitar, la nivel european, cum este desenul comunitar.

Am examinat, în cuprinsul lucrării, evoluția jurisprudenței Curții din punctul în care era doar admisă posibila incidență a dreptului Uniunii Europene asupra protecției drepturilor de proprietate intelectuală, până la nivelul în care jurisprudența abordează probleme tehnice, extrem de specializate din materia dreptului proprietății intelectuale.

Curtea a respins constant opinia că problematica reglementată de libera circulație a mărfurilor ar aparține competenței exclusive a statelor membre și, în consecință, nu ar fi supusă verificării compatibilității cu prevederile tratatului. Consecința a fost elaborarea treptată a unei jurisprudențe semnificative în materia drepturilor de proprietate intelectuală. Astfel, Curtea a dezvoltat principii generale ce conturează limitele în care normele comunitare, cum ar fi cele privind libera circulație a mărfurilor, a serviciilor și concurența, invadează drepturile naționale privind proprietatea intelectuală, pentru a proteja obiectivele tratatului.

În ceea ce privește interacțiunea drepturilor de proprietate intelectuală cu libera circulație a mărfurilor, am subliniat metoda în care Curtea a dezvoltat concepte, cum

sunt: distincția între „existența și exercițiul drepturilor”, conceptul de „obiect specific al drepturilor” și principiul epuizării drepturilor.

Considerăm că evoluția primului dintre aceste concepte este exemplificativă pentru modul în care instanța europeană a abordat, din ce în ce mai tehnic, problematica drepturilor de proprietate intelectuală. Stabilirea de către Curtea de Justiție a setului de principii aplicabil protecției proprietății intelectuale în relație cu art. 34-36 TFUE (ex. art. 28-30 TCE) a fost realizată în cadrul cauzelor inițiale din materia concurenței. Efectul art. 36 TFUE (ex. art. 30 TCE) asupra normelor privind concurența a fost explicat prin dihotomia existență-exercițiu al dreptului. Distincția între „existența” drepturilor de proprietate intelectuală, determinate de dreptul național, și „exercițiul” acestora, ce este verificat potrivit dreptului comunitar, a fost transpus de Curte, ulterior, și în materia liberei circulații a mărfurilor și a serviciilor. De un interes special este faptul că distincția existență-exercițiu nu mai este invocată în jurisprudența recentă a Curții de Justiție.

Conceptul de obiect specific al dreptului va fi elaborat treptat, prin jurisprudența relevantă în domeniul specific al brevetelor, drepturilor de autor și drepturilor conexe, mărcilor sau desenelor. Valoarea este legată de faptul că permite realizarea unei distincții subtile în funcție de tipul de proprietate intelectuală în cauză.

Potrivit principiului epuizării dreptului de proprietate intelectuală, se admite că titularul dreptului pierde protecția asupra produsului ce încorporează dreptul de proprietate intelectuală, în momentul în care acest produs a fost pus în circulație de către titularul dreptului sau cu consimțământul acestuia. Cercetarea a subliniat că aspectele ce au făcut obiectul analizei Curții, în ceea ce privește aplicarea principiului epuizării drepturilor, au privit următoarele: sarcina probei pentru dovedirea consimțământului, diversele categorii de persoane legate de titular ce pot epuiza dreptul, noțiunea plasării pe piață, situația unui nivel de protecție diferit în statele membre și aplicarea teritorială. Art. 21 din Regulamentul nr. 6/2002 codifică, în privința desenului comunitar, jurisprudența Curții de Justiție în materie. În concluzie, apreciem că aplicarea actuală a acestei prevederi este în întregime supusă conceptelor dezvoltate de Curte în acest sens.

În al doilea rând, în ceea ce privește concluziile noastre, efectele jurisprudenței Curții de Justiție asupra protecției desenului comunitar sunt relevante și în ceea ce

privește **abordarea aspectelor specializate, tehnice** ale dreptului proprietății intelectuale. Am identificat, în acest sens, două direcții principale.

Mai întâi, Curtea a *recunoscut o serie de principii în materia drepturilor de proprietate intelectuală*, ce erau legate de incidența tratatelor comunitare asupra drepturilor protejate la nivel național. O serie dintre aceste principii sunt aplicabile și desenului comunitar, și au fost codificate de către legislația în materie.

O altă latură a importanței jurisprudenței considerăm că este conferită de *interpretarea legislației secundare comunitare (a Uniunii Europene)* în materie, pe calea acțiunilor directe și a acțiunii preliminare.

În acest sens, am constatat că *analizarea cadrului substanțial de protecție* a desenului comunitar a conturat o serie de noțiuni din cuprinsul Regulamentului nr. 6/2002 ce sunt imprecise și pot primi, în consecință, interpretări diferite. Evidențiem, în cele ce urmează, noțiunile semnificative în acest sens: „*caracter individual*” și de „*noutate*”, „*totalitatea desenelor sau modelelor deja existente*”, „*data de referință*”, „*sectorul în cauză*”, „*caracter individual*”, „*impresia globală*”, „*gradul de libertate a autorului în elaborarea desenului*”, „*utilizator avizat*”, „*caracterul vizibil*”, „*utilizare normală*”, și „*impus exclusiv de funcția sa tehnică*”.

Considerăm că cea de-a treia perspectivă ce influențează cadrul protecției desenului comunitar este formată de **principiile procedurale** dezvoltate de către Curte. În acest sens, am examinat modalitatea în care *Oficiul de armonizare în cadrul pieței interne* aplică principiile generale de drept recunoscute de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, precum și principiile procedurale relevante. Cadrul principiilor procedurale este semnificativ și din perspectiva *acțiunilor în fața Curții de justiție* ce privesc drepturile asupra desenului comunitar.

Concluzia care se desprinde este cea potrivit căreia pot fi urmărite, în cazul activității Oficiului de armonizare în cadrul pieței interne, un set al principiilor bunei administrări. Am identificat, în acest sens, ca fiind relevant *principiul securității juridice*. Acesta implică respectarea *legalității*, a faptului că Oficiul acționează în conformitate cu norma juridică superioară pe care se bazează și că aplică normele și procedurile stabilite de legislația comunitară. De asemenea, Oficiul trebuie să respecte *principiul coerenței* în activitatea sa administrativă și în practica sa curentă. Codul bunei conduite, precizează însă (probabil pentru cetățenii din sistemele de *common*

law), că nu constituie un caz de incoerență faptul că examinatorii Oficiului nu sunt ținuti de deciziile lor anterioare, în măsura în care fiecare caz particular este apreciat potrivit propriilor circumstanțe și caracteristici.

Un alt set de principii importante pentru activitatea acestei agenții a Uniunii Europene îl constituie cele bazate pe dreptul la un tratament *imparțial, echitabil* și într-un *termen rezonabil*. Astfel, am evidențiat aspectele de procedură ce reflectă principiul *nediscriminării* și care garantează *tratamentul egal al publicului*. În ceea ce privește drepturile de proprietate asupra desenelor, drepturi cu o durată limitată în timp, cerința „termenului rezonabil” devine cu atât mai evidentă.

Teza subliniază măsura în care camerele de recurs din cadrul Oficiului, calificate drept instanțe administrative, aplică principii procedurale specifice activității jurisdicționale, precum principiile disponibilității, publicității, dreptului la apărare sau rolului activ al Oficiului.

În ceea ce privește procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul unei *acțiuni* împotriva unei decizii a Oficiului, am analizat și relevat existența unor diferențe specifice legate de contenciosul drepturilor de proprietate intelectuală, comparativ cu alte proceduri în fața instanței europene. Din perspectiva naturii acestei forme de procedură, calea de atac în fața Curții de Justiție nu este o formă de apel, ci o revizuire jurisdicțională a hotărârilor Oficiului. Cu toate acestea, efectul este, însă, asemănător apelului din moment ce, de exemplu, toate părțile în cadrul procedurilor în fața Oficiului pot lua parte.

Procedura preliminară nu prezintă particularități speciale în ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală. Cu toate acestea, problematica este de un interes special în ceea ce privește dinamica relației între instanțele naționale și Curtea de Justiție.

O a patra direcție a influenței jurisprudenței Curții este **relația sa cu instanțele naționale competente asupra desenului comunitar**. Am analizat, din această perspectivă, modalitatea în care instanțele naționale urmează jurisprudența Curții în motivarea deciziilor lor, situația în care abordarea jurisprudențială națională a suferit modificări ca urmare a armonizării legislației în materie, dar și cazuri recente în care instanțele naționale au refuzat să trimită spre interpretare Curții aspecte controversate din legislația privind protecția desenului. Relevant este faptul că interpretarea pe care

instanțele naționale competente o aduc anumitor prevederi ale regulamentului este neunitară și acest lucru poate fi înțeles prin orientarea asupra istoricului soluțiilor juridice din fiecare stat membru.

8. Bibliografie selectivă

CURSURI, TRATATE, MONOGRAFII

1. **ABBOTT**, Frederick M., **COTTIER**, Thomas. , **GURRY**, Francis.. *The international intellectual property system: commentary and materials*. The Hague; Boston: Kluwer Law International, 1999
2. **ALSTON**, Philip, **DE BURCA**, Grainne, și **DE WITTE**, Bruno. *Collected Courses of the Academy of European Law*, 1997. Academy of European Law, European University Institute. Kluwer Law International, 2000
3. **ALSTON**, Philip. *Monitoring fundamental rights in the EU*. Oxford: Hart, 2005
4. **ARNULL**, Anthony. *The European Court of Justice*. Oxford: Oxford University Press, 2006
5. **ARTS**, Dirk, Ignace Maselis, and **LENAERTS** Koen *Procedural law of the European Union*. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell, 2006
6. **AUWERAERT**, Peter Van der, Tom De Pelsmaecker, și Jeremy Sarkin. *Social, economic and cultural rights*. Antwerpen: Maklu, 2002
7. **BAQUERO CRUZ**, Julio. *Between competition and free movement*. Oxford: Hart, 2002
8. **BARENTS**, René. *The autonomy of community law*. European monographs. The Hague : Kluwer Law International, 2004
9. **BARNARD**, Catherine. *The substantive law of the EU*. 2nd ed. Oxford, Oxford Univ. Press, 2007
10. **BASEDOW**, Jürgen et al. *Intellectual property in the conflict of laws*, Tübingen: Mohr Siebeck, 2005
11. **BEAUMONT**, Paul, și **WEATHERILL**, Stephen, *EU law*. 3rd ed. London, Penguin Books, 1999.
12. **BEIER**, Friedrich-Karl., and Moi. Lindner. *25 Jahre Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht*, München: *Festschrift für Professor Friedrich-Karl Beier zum 65. Geburtstag* : mit einem Vorwort von Gerhard Schrickler. München: Max-Planck-Institut für Ausländisches und Internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht, 1991
13. **BELEIU**, Gheorghe. *Drept civil roman: introducere în dreptul civil subiectele dreptului civil*. București: Casa de Editura și Presa "Șansa", 1998
14. **BENTLY**, Lionel, și **SHERMAN**, Brad, *Intellectual property law*, Oxford; New York: Oxford University Press, 2004
15. **BOROI**, Gabriel. *Codul de procedura civilă: comentat și adnotat*. Comentarii ALL Beck. București: ALL Beck, 2001
16. **BOSSUNG**, Otto, *The Return of European Patent Law in the European Union, In celebration of Dr. Kurt Haertel's 85th birthday*, International Review of Industrial Property and Copyright Law IIC, Max Planck Institute for Foreign and International Patent, Copyright and Competition Law, Munich, Volume 27 No. 3/1996
17. **BOULOUIS**, Jean et al. *Recueil Des Cours - Collected Courses, 1992-IV*. Martinus Nijhoff Publishers, 1993.
18. **BRUNO DE WITTE** „Interpreting the EC Treaty like a Constitution” în **BAKKER**, Rob, Aalt Willem Heringa, și Frits Stroink. *Judicial control: comparative essays on judicial review*. Ius commune / METRO. Antwerpen: Maklu, 1995
19. **BRUUN**, Niklas. *Intellectual property beyond rights*. Helsinki: WSOY, 2005

20. **BUCȘĂ**, Gheorghe. *3 pași pentru depunerea cererii de înregistrare a designului comunitar : ghidul depozitantului*. București: Editura OSIM, 2008.
21. **CĂLINOIU** Constanta și **DUCULESCU**, Victor, *Drept Constituțional European*, Editura Lumina Lex, București, 2008.
22. **CAPPELLETTI**, Mauro. *Integration through law-Political organs, integration techniques and judicial process*. Berlin, de Gruyter, 1985
23. **CIOBANU**, Viorel Mihai. *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*. București: Editura Național, 1996
24. **CIOBANU-DORDEA** Aurel, *Legislație comunitara privind cooperarea judiciară în materie civilă și penală*, Editura C.H. Beck, București, 2007.
25. **COHEN**, Denis. *Le Droit Des Dessins Et Modèles: Droit Communautaire, Droit International, Droit Français Et Autres Droits Etrangers*. 2nd éd. Paris: Economica, 2004
26. **COMAN** Florian, *Drept comunitar european*, Editura Universul Juridic, București, 2003.
27. **CORNISH**, William Rodolph. *Intellectual property*. 4 ed. London: Sweet & Maxwell, 1999
28. **CRAIG**, Paul P, and **DE BÚRCA**, Gráinne. *EU law: text, cases, and materials*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2008
29. **CRAIG**, Paul P. “The Evolution of the Single Market.” *The Law of the Single European Market: Unpacking the Premises*. Hart Publishing, 2002
30. **CURTIN**, Deirdre, Alfred E. Kellermann, Steven Blockmans, și T.M.C. Asser Instituut. *The EU Constitution: The Best Way Forward?*, Cambridge University Press, 2004,
31. **DAVIES**, Gareth. *Nationality Discrimination in the European Internal Market*. Kluwer Law International, 2003
32. **DE BÚRCA**, Gráinne, Joseph H. H Weiler, and Académie de droit européen. *The European court of justice*. Oxford ; New York: Oxford University Press, 2001
33. **DE ELZABURU**, Alberto, “New Types of Marks - Is the ECJ living up to Expectations?” *Harmonisierung des Markenrechts*. Köln: Heymanns, 2005
34. **DEAZLEY**, R. (2008) ‘Commentary on the Statute of Monopolies 1624’, in *Primary Sources on Copyright (1450-1900)*, eds L. Bently & M. Kretschmer
35. **DEHOUSSE**, De Renaud. *Misfits: EU Law and the Transformation of European Governance*. NYU School of Law, 2002
36. **DEHOUSSE**, Renaud. *The European court of justice: the politics of judicial integration*. London: Macmillan Press, 1998
37. **DREXL**, Josef, and Kur, Annette. *Intellectual property and private international law*. Portland, OR: Hart Pub., 2005
38. **DREXL**, Josef. *Research handbook on intellectual property and competition law*. Cheltenham, Elgar, 2008
39. **DUMITRAȘCU**, Augustina Mihaela. *Legislație Comunitară privind Proprietatea Intelectuală*. București: C.H. BECK, 2008
40. **DUVAC**, Constantin, și **ROMIȚAN**, Ciprian Paul *Protecția juridico-penală a desenelor și modelelor*. București: Universul Juridic, 2009
41. **EDWARD**, D.A.O., “The Community Constitution-Rigid or Flexible? The Contemporary Relevance of the Constitutional Thinking of James Bryce.” *Institutional Dynamics of European integration-Essays in Honour of Henry G. Schermers*. Martinus Nijhoff Publishers, 1994.

42. **EECHOUD**, Mireille Marie Madeleine. *Choice of law in copyright and related rights*. Information law series. The Hague, Kluwer, 2003
43. **EMINESCU**, Yolanda. *Protecția desenelor și a modelelor industriale: drept român și comparat*. Lumina Lex, 1993
44. **FINK**, Carsten, Claudia Paz Sepulveda, and Carlos Alberto Primo Braga. *Intellectual property rights and economic development*. 1st ed. Washington, DC: World Bank, 2000
45. **FRANZOSI**, Mario. *European design protection : commentary to directive and regulation proposals*, The Hague ; Boston: Kluwer Law International, 1996
46. **FUAREA**, Augustin, *Drept comunitar al afacerilor*, București:Universul Juridic, 2006
47. **FUAREA**, Augustin, *Drept comunitar european. Partea generală*, București:ALL Beck, 2003
48. **FUAREA**, Augustin, *Instituțiile Uniunii Europene*, București:Universul Juridic, 2002
49. **FUAREA**, Augustin, *Manualul Uniunii Europene*, ediția a V-a, București: Universul Juridic, 2011
50. **FUAREA**, Augustin, *Drept internațional privat*, ediția a III-a, București: Universul Juridic, 2007.
51. **FURLER**, Hans, Kurt Bauer, și **LOSCHELDER**, Michael, *Geschmacksmustergesetz : Kommentar zum Gesetz vom 11.1.1876 betr. das Urheberrecht an Mustern und Modellen*. Köln: C. Heymann, 1985
52. **GALLOUX**, Jean-Christophe. *Droit de la propriété industrielle*. Paris: Dalloz, 2000.
53. **GARETH**, Davies. *EU internal market law*. London: Cavendish, 2003,
54. **GÂLEA**, I.; **DUMITRAȘCU**, M.A.; **MORARIU** C., *Tratatul instituind o Constituție pentru Europa*, Edit. All Beck, București, 2005
55. **GERADIN**, Damien. *Modernisation and enlargement: two major challenges for EC competition law*. Antwerp: Intersentia, 2004
56. **GERKRATH**: Jörg "*L'émergence d'un droit constitutionnel pour l'Europe*", Editions de l'Université de Bruxelles, 1997
57. **GORMLE**, Laurence W. "The internal market: history and evolution" in Shuibhne, De Niamh Nic. *Regulating the internal market*. Cheltenham, Elgar, 2006
58. **GOTZEN**, Frank, Centre de recherche en propriété intellectuelle. *The green paper on the legal protection of industrial design*. (CIR; 5). Bruxelles: Story-Scientia, 1992
59. **GOVAERE**, Inge. *The Use and Abuse of Intellectual Property Rights in E.C. Law: Including a Case Study of the E.C. Spare Parts Debate*. London ;Toronto Ont.: Sweet & Maxwell, 1996
60. **GOVAERE**, Inge. și Ullrich, Hanns. *Intellectual property, public policy and international trade*. New York: P.I.E. Peter Lang, 2007
61. **GREFFE**, Pierre, și **PILON**, Edmond. *Traité des dessins et des modèles : Étude juridique et pratique des lois de 1793-1902 et de 1909 et de la propriété des dessins et des modèles en droit international privé*. Paris: Librairie A. Rousseau, 1933
62. **GROENLEER**, Martijn. *The Autonomy of European Union Agencies*. Eburon Uitgeverij B.V., 2009
63. **GROSHEIDE**, Willem. *Intellectual Property and Human Rights*. Edward Elgar Publishing, 2010
64. **GROVES**, Peter *Intellectual property and the internal market of the European Community*. London; Dordrecht: Graham & Trotman, 1993
65. **HERWIG**, Hofmann, și **TÜRK**, Alexander *EU administrative governance*. Cheltenham, Elgar, 2006
66. **HILDEBRANDT**, Ulrich. *Harmonised trade mark law in Europe: case-Law of the European court of justice*. Munich: C. Heymann, 2005

67. **ILARDI**, Alfredo., și **BLAKENEY**, Michael. *International encyclopaedia of intellectual property treaties*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2004
68. Institut für Ausländisches und Internationales Patent-, Urheber- und Markenrecht, München „Towards a european design law.”, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht, 1991
69. Institute of Trade Mark Attorneys. Chartered Institute of Patent Agents (London, England). *Community Designs Handbook*. London: Sweet & Maxwell, 2005
70. **ISAAC**, Guy, și **BLANQUET**, Marc, *Droit général de l'Union européenne, 9e édition 2006*, Paris, Sirey, 2005.
71. **JACQUÉ**, Jean Paul. *Droit institutionnel de l'Union européenne*. 2nd éd. Paris: Dalloz, 2003
72. **KEELING**, David T. *Intellectual property rights in EU law*. Volume 1, Free movement and competition law, Oxford EC law library. Oxford: Oxford University Press, 2003
73. **KOHLER**, Josef, *Musterrecht*, Stuttgart 1909, Seite: 15, disponibil în facsimil pe pagina web a Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte
74. **KORAH**, Valentine, *Intellectual property rights and the EC competition rules*, Oxford, Hart, 2006
75. **KOSTYLO**, J. (2008) 'Commentary on Johannes of Speyer's Venetian monopoly (1469)', in Primary Sources on Copyright (1450-1900), eds L. Bently & M. Kretschmer
76. **KUR**, Annette. "Beyond a self-sufficient concept of IP law." In *Intellectual property beyond rights*. Helsinki: WSOY, 2005
77. **LASOK**, K. P. E. *The European Court of Justice: practice and procedure*. London: Butterworths, 1994
78. **LEFTER**, Cornelia, *Fundamente ale dreptului comunitar instituțional*, Editura Economica, București, 2003.
79. **LENAERTS**, Koen *Procedural law of the European Union*, London: Sweet & Maxwell, 2006
80. **LENAERTS**, Koen. *Constitutional Law of the European Union*. 2 ed. London: Thomson/Sweet & Maxwell, 2006,
81. **MADURO** Miguel și Peers, Steve. *European Union charter of fundamental rights*. Oxford: Hart Publishing, 2004
82. **MANCINI**, G. Federico. *Democracy and Constitutionalism in the European Union*. Oxford, Hart, 2000
83. **MARCU**, Viorel, *Drept instituțional comunitar*, Edit. Lumina Lex, București, 2003
84. **MCCOWN**, Margaret. "Re-Writing the Treaties in the Courtroom: Intellectual Property Rights and EU Law", Nashville, 2003.
85. **MIGA-BEȘTELIU**, Raluca, *Drept internațional public*, vol. I, Edit. All Beck, București, 2005
86. **MIGA-BEȘTELIU**, Raluca, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, ediția a III-a, Edit. All, București, 2003
87. **MIGA-BEȘTELIU**, Raluca, *Organizații Internaționale interguvernamentale*, Edit. All Beck, București, 2006
88. **MIHAI**, Lucian; **POPESCU**, Romeo, *Dreptul proprietății industriale: culegere de acte normative* București, Coresi, 1995
89. **MORILLOT**, André: *De la protection accordée aux œuvres d'art aux photographies, aux dessins et modèles industriels et aux brevets d'invention dans l'Empire d'Allemagne*, Paris, Berlin 1878
90. **MUNTEANU**, Roxana, *Drept european: evoluție, instituții, ordine juridică*, Edit. Oscar Print, București, 1996

91. **MURARU**, Ioan, și **TĂNĂSESCU**, Simina, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția a X-a. București: Lumina Lex, 2002
92. **MUSKER**, David. *Community Design Law: Principles and Practice*. London: Sweet & Maxwell, 2002
93. **O'KEEFFE**, David, ed. *Judicial review in European Union law- Liber amicorum in honour of Lord Slynn of Hadley*. The Hague: Kluwer Law International, 2000.
94. Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, *Introducere în proprietatea intelectuală*, ed. îngrijită de **PÎRVU** Rodica, Editura Rosetti, 2001
95. Pagenberg, Jochen et al. *Festschrift Für Jochen Pagenberg Zum 65. Geburtstag*. Köln: C. Heymanns, 2006
96. **PASSA**, Jérôme, *Dessins et Modèles*, Rép. Com. Dalloz, 2004.
97. **PELKMANS**, Jacques. *Integrarea europeană: metode si analiza economică*. București: Institutul European din Romania, 2003
98. **PERNICE**, Ingolf. *Fondements du droit constitutionnel européen*. Université Humboldt de Berlin, 2002.
99. **PEROT-MOREL**, Marie-Angèle. *Les Principes De Protection Des Dessins Et Modèles Dans Les Pays Du Marché Commun*. Série Droit de la propriété industrielle v.1. Paris: Mouton & Co, 1969
100. **PETERSMANN**, Ernst-Ulrich. "Justice in International Economic Law? From the 'International Law among States' to 'International Integration Law' and 'Constitutional Law'." *European University Institute Working Paper LAW 46* (2006)
101. **PIOTRAUT**, Jean-Luc. *La propriété intellectuelle en droit international et comparé*. Paris: Éd. Tec & Doc, 2007
102. **POPA**, Nicolae, **EREMIA**, Mihail Constantin și **CRISTEA** Simona. *Teoria generala a dreptului*. ediția a II-a. CH Beck, 2005.
103. **POPESCU**, Dumitra și **NĂSTASE**, Adrian, *Drept Internațional Public*, Casa de editura și presă "Șansa", București, 1997
104. **POSNER**, Bernhard. "Purpose and Scope of the Green paper of the legal protection of Industrial design." *The green paper on the legal protection of industrial design*. Bruxelles: Story-Scientia, 1992
105. **POSTĂVARU**, Alice Mihaela, and **BUCȘĂ** Gheorghe, *Designul comunitar. Ghid*. București: Ed. OSIM, 2007
106. **PEUKERT**, Alexander. "Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law." In *Beyond Territoriality: Transnational Legal Authority in an Age of Globalization*. Gunther Handl & Joachim Zekoll. Queen Mary Studies in International Law. Leiden/Boston: Brill Academic Publishing, 2011
107. **RASMUSSEN**, Hjalte. *On law and policy in the European Court of Justice*. Dordrecht: M. Nijhoff, 1986
108. **REICH**, Norbert. *Understanding EU law: objectives, principles and methods of community law*. Antwerp: Intersentia, 2005
109. **RIDEAU** Joël. Recueil des Cours, 1997. Académie de droit international La Haye. Martinus Nijhoff Publishers, 1999
110. **ROMIȚAN**, Ciprian Paul, și **BUTA**, Paul-George. *Drept comunitar al proprietății intelectuale : Desene si modele, topografii de produse semiconductoare. Culegere de acte normative*. București: C.H. BECK, 2008.
111. **ROȘ**, Viorel, *Dreptul proprietății intelectuale. Dreptul proprietății industriale. Mărcile și indicațiile geografice*. București: Ed. ALL BECK, 2003
112. **ROȘ**, Viorel. *Dreptul proprietății intelectuale*. București: Global Lex, 2001

113. **RUZEK**, Vincent. *L'action extérieure de la communauté européenne en matière de droits de propriété intellectuelle*. Rennes: Apogée, 2007
114. **SCHEELE**, G.: Das deutsche Urheberrecht an literarischen, künstlerischen und photographischen Werken, Leipzig 1892, disponibil în facsimil pe pagina web a Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte
115. **SCHILLING**, De Theodor. *On the Constitutionalization of General International Law*. NYU School of Law, 2005.
116. **SCHULOFF**, Theodor: Zur Patent-Reform in Oesterreich , Wien 1881
117. **SCHUTTE**, Camilo Basilio. *The European Fundamental Right of Property*. Kluwer, 2004
118. **SHERMAN**, Brad, și **BENTLY** Lionel. *Intellectual property law*. Oxford, Oxford Univ. Press, 2001
119. **SIMON** Denys: "*Le système juridique communautaire*", Presses universitaires de France, Paris, 2nd édition, 1998
120. **SITARU**, Dragoș Alexandru și **BUGLEA** Claudiu-Paul, **STANESCU** Alexandru Serban, *Dreptul comerțului internațional. Tratat - Partea Generală și Partea Specială*. București: Universul Juridic, 2008.
121. **SITARU**, Dragoș Alexandru, *Drept internațional privat*, București, Lumina Lex, 2000, reeditat în 2001
122. **SNYDER** Francis: "*General Course on Constitutional Law of the European Union*", European University Institute, Florence, 1998
123. **SPINEANU-MATEI**, Octavia *Proprietate intelectuală: practică judiciară*, București: Editura Hamangiu, 2006
124. **SPINEANU-MATEI**, Octavia. *Proprietate intelectuală (4)*, București: Hamangiu, 2010
125. **STEIN**, Eric. *Thoughts from a bridge*. Ann Arbor, Mich.: Univ. of Michigan Press, 2000
126. **STEINER**, Josephine, Lorna **WOODS**, and Christian **TWIGG-FLESNER**. *EU law*. Oxford; New York: Oxford university press, 2006
127. **STONE SWEET**, Alec. *Governing with judges*. Oxford: Oxford University Press, 2000
128. **STROWEL**, Alain, **DUBUISSON** François, și **TULKENS** François. *Droit d'auteur et liberté d'expression : regards francophones*, d'Europe et d'ailleurs. Larcier, 2006
129. **SUTHERSANEN**, Uma. *Design law in Europe: an analysis of the protection of artistic, industrial, and functional designs under copyright, design, unfair competition, and utility model laws in Europe, including a review of the E.C. Design Regulation, the E.C. Design Directive, and international design protection*. London: Sweet & Maxwell, 2000
130. **THURNER**, Paul W. *Die graduelle Konstitutionalisierung der Europäischen Union*. Mohr Siebeck, 2006
131. **TIMMERMAN**, Peter, și Sami Andoura. *Governance of the EU: The Reform Debate on European Agencies Reignited*. European Policy Institutes Network (EPIN), 2008
132. **TINCA** Ovidiu, *Drept comunitar material*, Editura Lumina Lex, București, 2003.
133. **TOADER** Camelia, *Aquis-ul comunitar în domeniul dreptului privat. O sinteză*, Editura ALL BECK, București, 2002.
134. **TOADER**, Camelia, *Drept civil: contracte speciale: studiu al doctrinei și jurisprudenței românești și străine cu ample referiri la dreptul comunitar*. București: All Beck, 2003
135. **TOFAN** Apostol Dana, *Instituții administrative europene*, Editura C.H. Beck, București, 2006.
136. **TRITTON**, Guy. *Intellectual Property in Europe*. 2 ed. London: Sweet & Maxwell, 2002

137. **TUDOREL**, Ștefan și **ANDREȘAN-GRIGORIU** Beatrice, *Drept comunitar*, Ed. C.H. Beck, București, 2007
138. **ULLRICH**, Hanns. “Transformations in IPR- Structural changes in law and beyond: transformation toward what?” In *Intellectual property beyond rights*. Helsinki: WSOY, 2005
139. **USHER**, John Anthony. *EC institutions and legislation*. London ; New York: Longman, 1998
140. **VANDERSANDEN**, G., și **BARAV** Ami. *Contentieux communautaire*. Bruxelles: Bruylant, 1977
141. **VAVER**, D., and **BENTLY** Lionel. *Intellectual Property in the New Millennium: Essays in Honour of William R. Cornish*. Cambridge University Press, 2004.
142. **VERHOEVEN**, Amaryllis. *The European Union in search of a democratic and constitutional theory*. European monographs. The Hague , Kluwer Law Internat., 2002
143. **VERMA**, S.K. “*Exhaustion of IP Rights: Recent Developments.*”, Geneva, Switzerland, 1999
144. **VRINS**, Olivier, and **SCHNEIDER** Marius. *Enforcement of Intellectual Property Rights through Border Measures*. 1st Ed. New York: Oxford University Press, 2006
145. **WALLACE**, Helen, și **WALLACE** William. *Elaborarea politicilor în Uniunea Europeană*. 5 ed. București: Institutul European din România, 2005
146. **WARD**, Angela. *Judicial review and the rights of private parties in EU law*. 2nd ed. Oxford, Oxford Univ. Press, 2007
147. **WEATHERILL**, Stephen. *Cases and materials on EU law*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2007
148. **WEILER**, Joseph, și **WIND** Marlene. *European Constitutionalism beyond the State*. Cambridge University Press, 2003
149. **WISEMAN**, Imogen, and Institute of Trade Mark Attorneys. Chartered Institute of Patent Agents (London, England). *The Community Designs Handbook*. London : Sweet & Maxwell, 2006

ARTICOLE

1. **AFORI**, Orit Fischman. “Reconceptualising Property in Designs.” *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal* 25.3 (2008)
2. **BEIER**, F., “Protection for Spare Parts in the Proposals for a European Design Law”, *IIC* 25, no. 6 (1994): 840
3. **BEIER**, Friedrich-Karl, L’industrial design entre deux chaise ?; în *Jura vigilantibus*, Antoine Braun, les droits intellectuels, le barreau, Ludovic De Gryse, Fernand de Visscher, Jean-Jo Evrard, Thierry van Innis, Larcier, 1994
4. **BENYAMINI**, A., “Patent Infringement in the European Community”, Vol. 13, *IIC Studies*, VCH Verlag
5. **BERGÉ**, Jean-Sylvestre. “The Territoriality Principle and Intellectual Property.” *Centre d’études juridiques européennes et comparées (CEJEC)* WP-2010/6
6. **BIGNAMI**, ‘The Case for Tolerant Constitutional Patriotism: the Right to Privacy Before the European Courts’, (2008) *Cornell International Law Journal* 41
7. **BOBEK**, Michal. “On the Application of European Law in (Not Only) the Courts of the New Member States: ‘Don’t Do as I Say’?” *Cambridge Yearbook of European Legal Studies* 10 (2008)
8. **BOGDANDY**, Armin von. “Doctrine of Principles.” *Jean Monnet Working Paper*, no. 9. Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law (2003)
9. **BOGSCH**, Arpad L, Study Group on the International Protection of Works of Applied Art, Designs and Models; UNESCO Documents, Paris; 1959, <http://unesdoc.unesco.org>

10. **BOSSUNG**, Otto, *The Return of European Patent Law in the European Union, In celebration of Dr. Kurt Haertel's 85th birthday*, International Review of Industrial Property and Copyright Law IIC, Max Planck Institute for Foreign and International Patent, Copyright and Competition Law, Munich, Volume 27 No. 3/1996, disponibil pe pagina web a Uniunii Sindicale a EPO, <http://www.suepo.org>
11. **CAPPELLETTI**, Mauro. *Integration through law-Political organs, integration techniques and judicial process*. European University Institute. Series A, Law = Droit = Resht. Berlin: de Gruyter, 1985
12. **CASAS VALLÉS**, Ramón, In the Courts: Pursuing the P2P Pirates – Balancing Copyright and Privacy Rights, *Wipo Magazine*, April 2008
13. **CONSTANTINESCO**, Vlad, și **PERNICE** Ingolf. “La question des compétences communautaires: vues d’Allemagne e de France.” *Walter Hallstein-Institut für Europäisches Verfassungsrecht Humboldt-Universität zu Berlin* (2002)
14. **CRAIG**, Paul. “The Constitutionalization of Community Administration.” *The Jean Monnet Working Papers*, no. 3 (2003)
15. **CRAIG**, Paul P. “The Evolution of the Single Market.” În *The Law of the Single European Market: Unpacking the Premises*, Hart Publishing, 2002, pag. 40
16. **DANI**, Marco. “Constitutionalism and Dissonances – Has Europe Paid Off Its Debt to Functionalism?” *Jean Monnet Working Paper* , no. 6 NYU School of Law (2007)
17. **DAVIS**, Jennifer. “A European constitution for IPRs? Competition, trademarks and culturally significant signs.” *Common Market Law Review* 41 (2004): 1005-1026
18. **DEHOUSSE**, Renaud. *Misfits: EU Law and the Transformation of European Governance*. Jean Monnet Program, New York University School of Law. NYU School of Law, 2002
19. **DINWOODIE**, Graeme B. “Developing a Private International Intellectual Property Law: The Demise of Territoriality?” *Oxford Legal Studies Research Paper* 52/2009
20. **DINWOODIE**, Graeme B. “The International Intellectual Property Law System: New Actors, New Institutions, New Sources.” *SSRN eLibrary*
21. **DINWOODIE**, Graeme B., și **DREYFUSS** Rochelle. “TRIPS and the Dynamics of Intellectual Property Lawmaking.” *SSRN eLibrary*
22. **DREYFUSS**, Rochelle, și **GINSBURG** Jane C.. “Draft Convention on Jurisdiction and Recognition of Judgments in Intellectual Property Matters.” *Chicago-Kent Law Review* 77 (2002)
23. E. **STEIN**, ‘Lawyers, Judges and the Making of a Transnational Constitution’ *American Journal of International Law* 1981
24. **EDWARD**, D.A.O. “The Community Constitution-Rigid or Flexible? The Contemporary Relevance of the Constitutional Thinking of James Bryce.” În *Institutional Dynamics of European integration-Essays in Honour of Henry G. Schermers*. Martinus Nijhoff Publishers, 1994, pag. 57
25. **FINK**, Carsten, **PAZ SEPULVEDA** Claudia, și **PRIMO BRAGA** Carlos Alberto. *Intellectual property rights and economic development*. 1 ed. World Bank discussion paper, Washington, DC: World Bank, 2000.
26. G. F. **MANCINI**, ‘The Making of a Constitution for Europe’, *CMLRev.* 1989, 595
27. **GALLEGO**, Beatriz Conde. “The Principle of Exhaustion of Rights and Its Implications for Competition law.” *IIC; international review of industrial property and copyright law*. 34.5 (2003): 473 -580
28. **GALLOUX**, Jean-Christophe. “Droit des dessins et modèles interne et communautaire.” *Recueil Dalloz* (2007): p. 2059-2067
29. **GARRISON**, Christopher. *Exceptions to Patent Rights in Developing Countries*. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development Series • Issue Paper 17. ,Geneva, Switzerland, 2006

30. **GERADIN**, Damien, și **PETIT** Nicolas. "The Development of Agencies at EU and National Levels: Conceptual Analysis and Proposals for Reform." *The Jean Monnet Working Papers*, no. 1 (2004)
31. **GERADIN**, Damien. "The Development of European Regulatory Agencies: What the EU Should Learn from the American Experience." *Columbia Journal of European Law* (2004)
32. **GERBER**, David. "Two Forms of Modernization in European Competition Law" *Fordham International Law Journal* 31 (2008)
33. **GIOIA**, Federica. "Alicante and the harmonization of intellectual property law in Europe: Trademarks and beyond." *Common Market Law Review* 41 (2004): 975-1003
34. **IZQUIERDO PERIS**, Jose, Registered Community Design: first two-year balance from an insider's perspective [2006] *European Intellectual Property Review* 146
35. **JACQUÉ**, Jean Paul. "Le projet de traité établissant une constitution pour l'Europe Constitutionnalisation ou révision des traités." In *30 ans d'études juridiques européennes au Collège d'Europe, Liber Professorum 1973-74*
36. **JACQUÉ** Jean Paul: "La Constitution de l'Union européenne", in Actes du Colloque of 18-19 June 1993, *Revue universelle des Droits de l'homme*, 1995, n° 11-12, pp. 397-428
37. **JOERGES**, Christian "Rethinking European Law's Supremacy with Comments by Damian Chalmers, Rainer Nickel, Florian Rodl, Robert Wai." *EUI Working Paper LAW* 12 (2005)
38. **JOERGES**, Christian. "Democracy and European Integration: A Legacy of Tensions, a Re-Conceptualisation and Recent True Conflicts?" *EUI Working Paper LAW* 25 (2007)
39. **K. LENAERTS**, 'Constitutionalism and the Many Faces of Federalism' 1990 *American Journal of Comparative Law* 38, 205
40. Karen **BANKS** & Giuliano **MARENCO**, Intellectual Property and the Community Rules on Free Movement: Discrimination Unearthed, 15 *EUR. L. REV.* 224 (1990)
41. **KUNER**, Christopher. "Data Protection and Rights Protection on the Internet: The Promuscaé Judgment of the European Court of Justice." *European Intellectual Property Review* 5 (2008): 199-203
42. **KUR**, Anette, „The Max Planck Draft for a European Design Law”, în Gotzen, Frank, și Centre de recherche en propriété intellectuelle. *The green paper on the legal protection of industrial design.* (CIR 5). Bruxelles: Story-Scientia, 1992, pag 13-26
43. **LENAERTS**, Koen, "Federalism: Essential Concepts in Evolution -- the Case of the European Union." *Fordham international law journal.* 21.3 (1998): 746
44. **LENAERTS**, Koen, "Interlocking Legal Orders in the European Union and Comparative Law." *International and Comparative Law Quarterly* 52.4 (2003): 873-906
45. **LENAERTS**, Koen, "Interpretation and the Court of Justice: A Basis for Comparative Reflection." *The International Lawyer.* 41.4 (2007): 1011
46. **LENAERTS**, Koen, "Some Thoughts on Evidence and Procedure in European Community Competition Law." *Fordham international law journal.* 30.5 (2007): 1463
47. **LENAERTS**, Koen, "The Rule of Law and the Coherence of the Judicial System of the European Union." *Common Market Law Review* 2007: 1625-1659
48. **MACHLUP**, Fritz. *An economic review of the patent system.* United States. - Study of the Subcommittee on Patents, Trademarks, and Copyrights; no. 15. Washington: U.S. Govt. Print. Off., 1958 în Abbott, Frederick M., Thomas. Cottier, și Francis. Gurry, op. cit., pag 224
49. **MADURO**, Miguel Poiaras. "Interpreting European Law - Judicial Adjudication in a Context of Constitutional Pluralism." *SSRN eLibrary*

50. **MARTINICO**, Giuseppe. "Complexity and Cultural Sources of Law in the EU Context: From the Multilevel Constitutionalism to the Constitutional Synallagma." *German Law Journal* 8.3 (2007): pp. 205-230.
51. **MASSA**, Charles-Henry și **STROWEL**, Alain, *Community Design: Cinderella revamped*, 2003, EIPR, pag. 68-78
52. **MAYER**, Franz. "The European Constitution and the Courts: Adjudicating European constitutional law in a multilevel system." *Jean Monnet Working Paper* 9 (2003)
53. **MCCOWN**, Margaret "Re-writing the treaties with precedent: Intellectual property rights and EU law." 1 Jan. 2003
54. **MYLLY**, Tuomas. "IPRs, Fundamental Rights and Competition Law: Do They Interoperate?" In *IP beyond Rights*, edited by Niklas Bruun. Helsinki: WSOY, 2005
55. **PELKMANS**, Jacques. "Economic Approaches of the Internal Market." *Bruges European Economic Research Papers (BEER)* 13 (2008)
56. **PENROSE**, Edith Tilton. *The economics of the international patent system*. Johns Hopkins Press, 1951 în Abbott, Frederick M., Thomas. Cottier, și Francis. Gurry. *The international intellectual property system: commentary and materials*. The Hague; Boston: Kluwer Law International, 1999
57. **PERNICE**, Ingolf, "The Lisbon Treaty and Fundamental Rights", in **GRILLER**, Stefan. *The Lisbon Treaty*. Springer, 2008, pag. 244
58. **PETERSEN**, Sten Juul, „Design protection seen from Industry”, în **GOTZEN**, Frank, și Centre de recherché en propriété intellectuelle. *The green paper on the legal protection of industrial design*. (CIR; 5). Bruxelles: Story-Scientia, 1992, pag. 27
59. **PETERSMANN**, Ernst-Ulrich. "Multi-Level Judicial Trade Governance without Justice? On the Role of Domestic Courts in the WTO Legal and Dispute Settlement System." *EUI Working Papers LAW* 44 (2006)
60. **PETERSMANN**, Ernst-Ulrich. "How Constitutional Can the European Union Be? The Tension Between Intergovernmentalism and Constitutionalism in the European Union." in *Weiler and Eisgruber, eds., Altneuland: The EU Constitution in a Contextual Perspective, Jean Monnet Working Paper* 5/04
61. **PEUKERT**, Alexander. "Territoriality and Extraterritoriality in Intellectual Property Law." In *Beyond Territoriality: Transnational Legal Authority in an Age of Globalization*. Gunther Handl & Joachim Zekoll. Queen Mary Studies in International Law. Leiden/Boston: Brill Academic Publishing, 2011.
62. **PIRIS**, Jean-Claude. "Does the European Union have a Constitution? Does it need one?" *Harvard Jean Monnet Working Paper*, no. 5 (2000)
63. **POIARES MADURO**, Miguel. "How Constitutional Can the European Union Be? The Tension Between Intergovernmentalism and Constitutionalism in the European Union." in *Weiler and Eisgruber, eds., Altneuland: The EU Constitution in a Contextual Perspective, Jean Monnet Working Paper* 5/04
64. **POSNER**, Bernhard. "Purpose and Scope of the Green paper of the legal protection of Industrial design." În *The green paper on the legal protection of industrial design*. Bruxelles: Story-Scientia, 1992, p.6
65. **REICHMAN**, J.H., "Legal Hybrids between the Patent and Copyright Paradigms," 94 *Columbia Law Review*, (1994), pag. 2432- 2558
66. **REICHMAN**, Jerome H. (1995) Charting the Collapse of the Patent-Copyright Dichotomy: Premises for a Restructured International Intellectual Property System. *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal*, 13. pp. 475-520

67. REICHMAN, Jerome H. (1995) Universal Minimum Standards of Intellectual Property Protection under the TRIPS Component of the WTO Agreement. *International Lawyer*, 29. pp. 345-388, <http://eprints.law.duke.edu/687/>.
68. REICHMAN, Jerome H. (1996) Compliance with the TRIPS Agreement: Introduction to a Scholarly Debate. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 29. pp. 363-390. <http://eprints.law.duke.edu>
69. REICHMAN, Jerome, "Design Protection and the Legislative Agenda." *Law & Contemporary Problems*, 1992, 55, pag. 281-296 , <http://eprints.law.duke.edu/893/>
70. REINDL, A., 'the Magic of Magill: TV Program Guides as a Limit of Copyright Law?' *International Review of Industrial Property and Copyright Law*, (1993)
71. RÖBEN, Volker. "Constitutionalism of Inverse Hierarchy: the Case of the European Union." *Jean Monnet Working Paper*, no. 8. NYU School of Law (2003)
72. SAEZ, Victor, *The unregistered community design*, EIPR, 2002, 585-590
73. SCHILLING, Theodor. *On the Constitutionalization of General International Law*. Jean Monnet Working Paper 06/05. NYU School of Law, 2005
74. SCHLOTELBURG, Martin. *The Community Design: First Experience with Registrations*. In: *European Intellectual Property Review* Vol. 25 Iss. 9, September 2003, pag. 385
75. SCOTT, Joanne, and Susan P. STURM. "Courts as Catalysts: Rethinking the Judicial Role in New Governance." *Columbia Journal of European Law* 13.3 (2007)
76. SHAW, Jo. "The Emergence of Post national Constitutionalism in the European Union". *European Union Studies Association (EUSA), Biennial Conference, Pittsburgh, 1999*. <http://aei.pitt.edu/2385/>
77. SINGER R., The European Patent Enters a New Phase, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, IIC, No 1/1970, pag. 19 disponibil pe pagina web a Uniunii Sindicale a EPO: www.suepo.org
78. STEIN, Eric, *Lawyers, Judges and the Making of a Transnational Constitution*; *American Journal of International Law*, Vol. 75, 1981
79. STRAUS, Joseph: Design Protection for Spare Parts Gone in Europe? Proposed Changes of the EC Directive: Commission's Mandate and its Doubtful Execution. In: *EIPR*, 2005, p. 391 - 404.
80. TĂNĂSESCU, Simina. "Despre posibila constituționalizare a dreptului comunitar." Paris: Zile constituționale româno-franceze, 2003
81. TIMMERMAN, Peter, and ANDOURA Sami, *Governance of the EU: The Reform Debate on European Agencies Reignited*. European Policy Institutes Network (EPIN), 2008
82. TZANOU, Maria. "Can the balancing of fundamental rights affect fundamental freedoms? Some reflections on recent ECJ case-law on data protection..." In *Market Freedoms and Fundamental Rights in the Enlarging European Union*, University of Zagreb, Faculty of Law, 2010
83. UERPMANN, Robert. "International Law as an Element of European Constitutional Law: International Supplementary Constitutions." *Jean Monnet Working Paper 9/03*. Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law (2003)
84. ULLRICH, Hanns, Elevating Intellectual Property protection to Community Status, *Marginalia on Judicial Policy and Legislative Logic*, in *European Legal Dynamics*, Peter Lang, 2007, pag. 203-220
85. ULLRICH, Hanns. *Patent protection in Europe: integrating Europe into the Community or the Community into Europe?* EUI working papers in law, ISSN 1028-3617; 2002, 5. San Domenico, Florence: European University Institute, 2002
86. VAN BENTHEM, J. "The European Patent System and European Integration." *IIC* 24, no. 4 (1993): 435, disponibil pe pagina web a Uniunii Sindicale a EPO, <http://www.suepo.org>.

87. **VESTERDORF**, Bo. "A constitutional court for the EU?" *International Journal of Constitutional Law* 4, no. 4 (Octombrie 15, 2006): 607-617
88. **WEILER**, Joseph H. H, *Constitution of Europe: "do the new clothes have an emperor?" and other essays on European integration*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
89. **WEILER**, Joseph. "Federalism and Constitutionalism: Europe's Sonderweg." *Jean Monnet Working Paper* 10 (2000)
90. **WESTKAMP**, Guido. "Intellectual Property, Competition Rules, and the Emerging Internal Market: Some Thoughts on the European Exhaustion Doctrine." *Marquette Intellectual Property Law Review* 11.2 (2007)
91. **WITTE**, Bruno de. "Interpreting the EC Treaty like a constitution: the role of the European Court of Justice in comparative perspective." *Judicial Control: Comparative Essays on Judicial Review*. Maklu, 1995
92. **ZILLER**, Jacques "Research on the Implementation of European Union Law in the XXIst Century (La Recherche Sur La Mise En Œuvre Du Droit De L'Union Européenne Au XXIème Siècle)." *EUI LAW Working Paper* 42 (2006)
93. **ZILLER**, Jacques. "Europeanization of Law: From the Enlargement of the Areas of European Law to a Transformation of the Law of the Member States, *EUI Working Paper LAW* 19 (2006)

STUDII

1. **CJA CONSULTANTS LTD**, European Policy Advisers, and Study on patents: "*What are patents actually worth? - the value of patents for today's economy and society*, Britain and Brussels , Raport în cadrul proiectului ETD/2004/IM/E3/77, realizat pentru Comisia Europeană, Directoratul General Piața Internă, 23.07.2006
2. **FUAREA**, Augustin (coord.), **SANDU** Steliana, **SCARLAT** Cezar, **HURDUZEU** Gheorghe, **PĂUN** Cristian, **POPESCU** Roxana-Mariana, *Evaluarea gradului de concordanță a legislației române cu acquis-ul comunitar, la nivelul anului 2002, pe capitole de negociere*, Studiul nr. 1 din cadrul Studiilor de Impact PAIS II, ediția bilingvă, Institutul European din România, București, 2004
3. **HUNTON & WILLIAMS**, *Study on Online Copyright Enforcement and Data Protection in Selected Member States*, prepared for the European Commission, Brussels, 2009 (http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/study-online-enforcement_en.pdf)
4. **INSTITUT FÜR AUSLÄNDISCHES UND INTERNATIONALES PATENT-, URHEBER- UND MARKENRECHT**, München „*Towards a european design law.*”, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Patent-, Urheber-und Wettbewerbsrecht, 1991
5. **BOGSCH**, Arpad L, *Study Group on the International Protection of Works of Applied Art, Designs and Models*; UNESCO Documents, Paris; 1959, <http://unesdoc.unesco.org>

9. Cuprinsul rezumatului

1.	Planul tezei.....	2
2.	Problematika supusă cercetării.....	4
3.	Suportul metodologic și teoretico-științific al lucrării.....	5
4.	Noutatea științifică a prezentei teze de doctorat.....	6
5.	Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării.....	7
6.	Sinteza conținutului teoretic al tezei.....	7
7.	Concluziile cercetării.....	15
8.	Bibliografie selectivă.....	20
9.	Cuprinsul rezumatului.....	32